

ONDERWIJSPLAN PEDAGOGISCH KLIMAAT

BASISSCHOOL ESSESTEIJN

INHOUD	02
INLEIDING	03
PREVENTIEVE AANPAK	04
SCHOOLAFSPRAKEN	06
INTERVENTIES	09
SCHOOLREGELS	11
TIME-OUT PROTOCOL	12

Op Basisschool Essesteijn is het onderwijs erop gericht dat leerlingen zich vanuit een positief en veilig klimaat zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen op sociaal en cognitief gebied. De school moet voor de leerlingen een veilige plaats zijn, waar zij zich op hun gemak voelen, zichzelf durven zijn, zich geaccepteerd voelen en vertrouwen in zichzelf en anderen ontwikkelen. Binnen de school wordt een duidelijk verschil tussen regels en afspraken gehanteerd. Schoolafspraken bevorderen respectvol gedrag en interventies worden toegepast om gewenst gedrag aan te leren. Het stappenplan bij regelovertredend gedrag omvat consequenties bij overtredingen van de schoolregels.

VISIE

Het pedagogisch klimaat op Basisschool Essesteijn heeft als doel een positieve en veilige omgeving te creëren. De school streeft naar meer effectieve leertijd en verbetering van het welzijn van leerlingen door positieve benaderingen van het gedrag van leerlingen. Een schoolbrede aanpak zorgt voor veiligheid en voorspelbaarheid. Onze focus ligt hierbij op het begrijpen van gedrag en inspelen op de onderwijsbehoeften en ontwikkelbehoeften van onze leerlingen. Gewenst gedrag zien wij als vaardigheden die ontwikkeld moeten worden. De school werkt op basis van drie pijlers die passen bij een positief en veilig pedagogisch klimaat:

- **Kwaliteit van relatie:** Er wordt gestreefd naar een warme band tussen leerkrachten en leerlingen, waarbij aandacht is voor individuele behoeften, wederzijds respect en empathie. De nadruk ligt op plezier, affectie en het herkennen en omgaan met emoties van leerlingen. Een goede samenwerking met ouders vinden wij hierin belangrijk.
- **Positieve gedragsondersteuning:** Er wordt nadruk gelegd op het waarderen en belonen van gewenst gedrag, met concrete instructies en het aanmoedigen van positieve veranderingen in gedrag.
- **Monitoring en grenzen stellen:** Leerkrachten zijn alert op gedrag en emoties van leerlingen, waarbij grenzen op een zo neutraal mogelijke en consistente manier worden gesteld. Duidelijkheid, consequent handelen en het waarborgen van veiligheid zijn kernpunten. Binnen de school wordt een duidelijk verschil tussen regels en afspraken gehanteerd. Afspraken zijn omgangsvormen die wij kinderen aanleren, we oefenen en trainen dit in. Regels worden gesteld om te worden nageleefd. Ze zorgen voor een veilige sfeer op school. Bij het overtreden van een regel volgt er altijd een (milde) consequentie, passend bij de leeftijd en de situatie.

DE BASIS

De pijlers 'Kwaliteit van relatie' en 'Positieve gedragsondersteuning' zijn terug te vinden in onze preventieve aanpak. Op Basisschool Essesteijn besteden wij veel aandacht aan: het opbouwen van contact, verbinding en positieve relaties met onze leerlingen:

- We begrijpen dat kinderen altijd goedkeuring zoeken. Als leerkrachten tonen we voortdurend onze tevredenheid, waardoor een positieve sfeer ontstaat.
- In elke interactie stellen we onszelf de vraag: "Wat heeft dit kind nu nodig?" Op deze manier spelen we in op de individuele behoeften van onze leerlingen.
- Negatieve aandacht vragen zien wij als een signaal van mogelijk aandacht tekort. Onze aanpak richt zich op het omzetten van deze vraag naar positieve feedback.
- We stimuleren leerlingen om zelfstandige keuzes te maken binnen de groep. Complimenten en erkenning zijn daarbij waardevolle interventies.
- Als leerkrachten geven we complimenten zonder het woordje 'maar' te gebruiken. Een positieve insteek heeft direct invloed op het gedrag van onze leerlingen.

Op Basisschool Essesteijn leggen we hiermee de basis voor een positieve en stimulerende leeromgeving waarin elke leerling zich optimaal kan ontwikkelen.

GOUDEN EN ZILVEREN WEKEN

Op Basisschool Essesteijn besteden wij aandacht aan de 'Gouden weken'. De beginweken van het schooljaar zijn goud waard om een basis te leggen voor een fijne sfeer in de klas. Als leerkracht speel je een essentiële rol bij de groepsvorming in deze eerste, belangrijke weken. In deze weken besteden wij extra aandacht aan groepsvormende activiteiten en het inoefenen van afspraken. Na de kerstvakantie wordt dit herhaald in het kader van de 'Zilveren weken'. Voor meer informatie zie het boek 'De Gouden Weken 2.0'. Wij blijven alert op groepsdynamische processen gedurende het gehele schooljaar.

ORKA

Orka is een programma binnen de school dat gericht is op het verbeteren van sociale vaardigheden, en draagt zo bij aan een veilig en positief groepsklimaat bij kinderen. Het omvat negen (in de onderbouw 4) 'superhelden' die sociale vaardigheden vertegenwoordigen, zoals hulp bieden, communicatie, leiderschap en assertiviteit. Deze superhelden worden dagelijks gebruikt en toegepast in interacties met kinderen.

We geven regelmatig Orka-les en stemmen deze af op wat er speelt in de groep. Dit helpt kinderen om de superhelden in verschillende situaties toe te passen, waarbij leerkrachten feedback geven over de gemaakte keuzes. De superhelden kunnen gedurende de dag worden toegepast in de klas, thuis en tijdens groepsactiviteiten.

Leerkrachten gebruiken het 'stoplicht' van de superheldenaanpak dagelijks als preventief middel om ongewenst gedrag te signaleren. Dit stoplicht helpt om te achterhalen welke sociale vaardigheden zijn ingezet om problemen op te lossen, terwijl ook de rol van klasgenoten wordt besproken in het helpen van elkaar.

MONITORING

Om inzicht te krijgen in de sociale interacties tussen kinderen, wordt twee keer per jaar (in november en mei) in groepen 3-8 het Orka-sociogram afgenomen. Tijdens deze afname wordt zowel de positieve vraag ("Met wie werk of speel je graag?") als de negatieve vraag ("Met wie werk of speel je liever niet?") gesteld. Dit biedt waardevolle informatie om passende oefeningen te geven en de dagelijkse interacties zo te sturen dat de relaties tussen kinderen worden versterkt.

De sociaal-emotionele vragenlijsten van Cito Leerling in Beeld worden jaarlijks in januari ingevuld door zowel leerkrachten als leerlingen (vanaf groep 4). Ze bieden inzichten in de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen. Voor leerkrachten helpen ze bij het in kaart brengen van behoeften en het plannen van ondersteuning. De leerkracht bespreekt dit met de intern begeleider tijdens de groepsbespreking. Voor leerlingen bieden de vragenlijsten een gelegenheid tot zelfreflectie en bewustwording van hun sociaal-emotionele vaardigheden en welzijn.

We communiceren naar ouders algemene inzichten die relevant zijn voor het welzijn en de ontwikkeling van hun kind, zoals opvallende thema's in sociaal-emotioneel functioneren of specifieke aandachtspunten die van belang zijn voor de begeleiding. Gedetailleerde uitslagen van de vragenlijsten worden echter niet gedeeld, aangezien ze onderdeel zijn van een breder beeld en aanvullende informatie vormen voor de leerkracht.

AANPAK BIJ PESTEN

Elk jaar besteedt de school aandacht aan de Week van het Pesten. Tijdens deze week worden activiteiten georganiseerd die een veilige en respectvolle schoolomgeving bevorderen en pestgedrag bespreekbaar maken.

Bij vermoedens van (structureel) pesten neemt de leerkracht contact op met de werkgroep SEO. Dit is belangrijk omdat iedere situatie maatwerk vereist. Samen wordt besproken welke stappen nodig zijn, wie betrokken moeten worden en of extra interventies nodig zijn. Hierbij is aandacht voor de weerbaarheid van het slachtoffer, het verbeteren van de sociale dynamiek in de gehele groep en gerichte interventies voor de pesters om hun gedrag te veranderen. Ouders worden actief betrokken en goed geïnformeerd over de aanpak.

Onze schoolafspraken dienen als richtlijnen voor respectvol gedrag en samenwerking. Ze geven weer hoe wij het willen hebben op school en in de klas. In de praktijk worden deze afspraken geïntegreerd in ons lesprogramma, fungeren leerkrachten als rolmodellen en worden ze toegepast bij situaties die om een interventie vragen. We bevorderen open communicatie en betrekken ouders actief bij het proces, met als doel een positieve ontwikkeling van het gedrag en de houding van onze leerlingen. Afspraken trainen we in, oefenen we met de kinderen, herhalen we waar nodig. We houden hierbij rekening met verschillen per kind en bieden maatwerk om iedere leerling optimaal te ondersteunen. Dit zijn omgangsvormen waarbij we zorgen voor een fijne sfeer in de school. Hieronder volgen de basisafspraken, waarvan wij verwachten dat iedere collega hier aandacht voor heeft. Leerlingen kunnen door alle leerkrachten van de school worden aangesproken op hun gedrag. Leerkrachten kunnen, indien nodig, in samenspraak met de groep specifieke aanvullende afspraken maken.

ALGEMEEN

Kom op tijd

Zorg ervoor dat je op tijd op school bent. Zorg er ook voor dat je op tijd terug bent in de klas wanneer het buitenspelen voorbij is.

Houd rekening met anderen

Loop rustig door de gangen, houd de kapstok netjes en geef elkaar de ruimte. Steps, skateboards, ballen en andere buitenspeelmaterialen worden niet in de school gebruikt, zodat we samen zorgen voor een veilige en rustige omgeving.

Praten op een rustige toon in gemeenschappelijke ruimtes

Praten op een rustige toon in de gang en andere ruimtes buiten de klas helpt een goede werksfeer te behouden. Tijdens de lessen ben je stil in de gang.

Spreek elkaar respectvol aan

We spreken met respect tegen medewerkers en medeleerlingen. Gebruik twee woorden als je antwoordt en zeg bijvoorbeeld geen "huh?" als je iets niet hebt verstaan. We creëren samen een omgeving waarin we op een nette en beleefde manier met elkaar omgaan.

Let op het gebruik van de wc

Zorg ervoor dat je na je bezoek de wc-ruimte netjes achterlaat. Denk ook na over een handig moment om naar de wc te gaan, bijvoorbeeld niet tijdens de uitleg en ook niet (in de bovenbouw) het eerste half uur van de ochtend of middag. In de klas is er een duidelijk signaal zodat je weet of de wc vrij of bezet is.

Telefoon wordt in de school niet gebruikt.

In het schoolgebouw is je telefoon of smartwatch altijd uit en in je tas. Het meebrengen van deze apparaten is op eigen risico.

TIJDENS DE LES

Zorg voor een goede luisterhouding

Door goed te luisteren, begrijp je de lesstof beter. Zit dus rustig op je stoel en kijk naar de leerkracht. Als je vragen hebt, wacht dan op het juiste moment om ze te stellen. Een goede luisterhouding bevordert niet alleen je eigen concentratie, maar zorgt er ook voor dat je klasgenoten en de leerkracht niet worden afgeleid.

Steek je vinger op als je iets wilt zeggen of vragen, en wacht rustig op je beurt

Het is belangrijk om anderen uit te laten spreken. Als je een vraag hebt of iets wilt zeggen, wacht dan tot de leerkracht je de beurt geeft.

Het is goed om vragen te stellen als iets niet duidelijk is.

De leerkracht staat klaar om te helpen en te verduidelijken.

Wees voorbereid

Maak goed gebruik van de beschikbare materialen, om je werk zo goed mogelijk te doen. Denk er bijvoorbeeld aan dat je potlood is geslepen en dat je boek klaarligt bij de juiste bladzijde. Je bent verantwoordelijk voor je eigen spullen. Zorg dat dingen die je niet nodig hebt, van je tafel af zijn.

TIJDENS ZELFSTANDIG WERKEN

Werk aan je eigen taak

Focus op de opdracht die je hebt gekregen. Dit helpt je om je werk op tijd af te krijgen en de lesstof goed te oefenen. Laat je niet afleiden door omgevingsgeluiden of andere zaken, maar kies ervoor om te negeren, of kies voor een slimme plek zodat je rustig kunt werken.

Werk met het aangegeven stemniveau

Stil werken of praten met een zachte stem bevordert concentratie, niet alleen voor jou, maar ook voor je klasgenoten. Zorg er ook bij samenwerken voor dat je niet storend bent voor anderen. De leerkracht kan met een stemmeter aangeven hoe hard je mag praten.

Houd je aan de afgesproken werktijd

Werk gedurende de aangegeven tijd aan de opdracht. Hierbij kan de leerkracht gebruik maken van een timer, zodat je weet hoelang je nog kunt werken.

Vraag om hulp als dat nodig is

Probeer eerst zelf een oplossing te vinden voor je probleem. Maar als je ergens vastloopt of iets niet begrijpt, aarzel dan niet om hulp te vragen. Steek je vinger op of maak door middel van het vragenblokje duidelijk dat je hulp nodig hebt van de leerkracht. De leerkracht kan gebruik maken van een stoplicht, zodat je weet wanneer de leerkracht beschikbaar is. Je kunt ook een klasgenoot om hulp vragen (zorg dat je een ander hierbij niet stoort).

Houd de klas netjes

Ruim netjes op en zorg ervoor dat de klas en de school schoon blijft. Dit creëert een prettige omgeving voor iedereen.

Controleer je eigen werk

Neem de tijd om je werk te controleren voordat je het inlevert. Kijk ook of je alles hebt gemaakt, en of je netjes hebt gewerkt.

BIJ HET BUITENSPELEN**Speel respectvol met anderen**

Toon respect voor je medeleerlingen tijdens het spelen. Let op elkaar en probeer ongelukken te voorkomen. Houd je aan de afgesproken regels van het spel.

Los conflicten op met de juiste keuzes

Als er meningsverschillen zijn maak dan gebruik van de negen keuzes (superhelden) van Orka.

Gebruik de aangewezen speelgebieden

Blijf binnen de grenzen van de aangewezen speelgebieden om ervoor te zorgen dat iedereen veilig kan spelen zonder risico op ongelukken.

Gebruik de speeltoestellen en het speelmateriaal op de juiste manier

Het is belangrijk om de speeltoestellen en het speelmateriaal op de juiste manier te gebruiken om ongelukken te voorkomen.

Laat waardevolle spullen binnen

Laat waardevolle spullen zoals speelgoed, elektronica, enzovoort, binnen om verlies of schade te voorkomen.

INTERVENTIES VOOR HET AANLEREN VAN DE SCHOOLAFSPRAKEN

Afspraken zijn omgangsvormen die wij kinderen aanleren, we oefenen en trainen dit in. Bij het aanleren maken de leerkrachten gebruik van interventies. Deze interventies worden methodisch toegepast ondersteund door begeleiding van Anne-Marie Stevens. Als collega's ondersteunen wij elkaar hierbij.

Gewenst gedrag belonen

Gewenst gedrag wordt benoemd en beloond, bijvoorbeeld door het geven van complimenten of door eventueel gebruik te maken van een beloningssysteem. Ook maken wij gebruik van non-verbale complimenten, zoals een knipoog, een dikke duim, een glimlach ed.

Ik wil..-boodschap

Lukt het een leerling niet om zich aan de afspraken te houden, dan wordt een leerling hierop gewezen door de leerkracht. Hierbij gebruikt de leerkracht een 'ik wil..-boodschap'. Voorbeeld: "Ik wil dat je rustig op je stoel gaat zitten". Bij herhaaldelijk niet houden aan de afspraak wordt er overgegaan naar een van onderstaande interventies.

Negeren

Bewust negeren houdt in dat de leerkracht een kind kort laat merken dat hij het gedrag opmerkt zonder erop te reageren, bijvoorbeeld door kort oogcontact te maken en vervolgens weg te kijken. Deze techniek werkt alleen bij licht storend gedrag dat bedoeld is om aandacht te vragen. Het heeft het gewenste effect wanneer de leerkracht het combineert met positieve aandacht zodra het kind ophoudt met het ongewenste gedrag.

Apart zetten

De leerkracht kan gebruik maken van apart zetten. Dit doet de leerkracht altijd vanuit een helpende houding en dit wordt ook als zodanig benoemd. Voorbeelden kunnen zijn:

- Stoel stukje naar achteren
- Even een andere plek in de kring
- Dichtbij de leerkracht zitten
- Tafel uitschuiven
- Etc.

Om deze interventie effectief te laten zijn is het belangrijk dat de leerkracht letterlijk benoemt dat hij/zij dit doet om te helpen.

"ik zet je stoel een stukje naar achteren, dan help ik je om de voeten bij jezelf te houden."

"kom even bij mij zitten dan help ik je om je werk lekker snel af te maken"

De leerling moet zich gesteund voelen om zijn ongewenste gedrag om te buigen.

Een reflectiemoment

Indien een leerling met hulp, aanmoediging, correctie of een waarschuwing het gedrag niet kan bijsturen, gaat de leerkracht over tot een reflectiemoment. Een reflectiemoment is geen straf; het is een 'reset' moment waarbij de leerkracht de leerling de mogelijkheid geeft om zichzelf alsnog te herpakken. Bij voorkeur vindt dit plaats in de groep, op een veilige plek, liefst met 'ruggensteun'. Voor de bovenbouw gebeurt dit nooit in het volle zicht van andere leerlingen. Een reflectiemoment kan op de gang plaatsvinden, mits de leerkracht ervoor zorgt dat de leerling niet wordt vergeten. Het reflectiemoment is kort, met een tijdsduur van 30-60 seconden voor jonge kinderen en 1 à 2 minuten voor iets oudere kinderen. Het doel is om te reflecteren, zich te herpakken en op een positieve manier weer aan te sluiten bij de groep. Indien de leerling het reflectiemoment goed oppakt, haalt de leerkracht hem/haar na korte tijd met een compliment terug en gaat de leerling weer verder. Er wordt niet meer in gesprek gegaan over de reden van het reflectiemoment. Dit geeft vaak weerstand en negatieve emoties. Het feit dat de leerling zich heeft herpakt, is voldoende.

Basisschool Essesteijn hanteert de volgende schoolregels:

Wij doen elkaar geen pijn, niet van binnen en niet van buiten.

Verbaal en fysiek geweld/agressie wordt niet getolereerd.

Wij doen geen gevaarlijke dingen.

Vermijd gevaarlijk gedrag.

Wij volgen instructies op.

Herhaaldelijk niet luisteren naar de leerkracht of schoolmedewerker wordt niet geaccepteerd.

Wij maken geen spullen kapot.

We behandelen elkaars spullen met zorg en respect. Dit geldt zowel voor persoonlijke eigendommen als voor schoolmaterialen.

Bij overtreding van deze regels volgt er altijd een passende consequentie. Deze consequentie moet passend zijn bij de leeftijd en de situatie. Het gaat hierbij om tijdelijk of gedeeltelijk iets wegnemen, bij voorkeur van iets leuks.

Bij ernstig intentioneel grensoverschrijdend gedrag of regelovertradingen volgen wij het Time-out protocol.

Bij twijfel over een passende consequentie kunnen collega's elkaar om advies vragen en elkaar hierin ondersteunen, wij dragen zorg voor de leerlingen met elkaar.

STAPPENPLAN BIJ ERNSTIG REGELOVERTREDEND OF GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Eerste Time-out

- Bij een eerste regelovertreding krijgt de leerling een time-out:
 - Groep 1/2: Time-out van 15 minuten.
 - Groep 3 en 4: Time-out van 30 minuten.
 - Groep 5 t/m 8: Time-out van 60 minuten.
- De leerling werkt gedurende deze periode in een andere klas, waar schoolwerk wordt aangeboden dat door de eigen leerkracht is verzorgd.

Tweede en Derde Time-out

- Bij een tweede en derde overtreding, in korte tijd (max 3 maanden), wordt de time-out verlengd naar maximaal een ochtend of middag.
- De leerling volgt gedurende deze tijd het reguliere schoolwerk vanuit het andere klaslokaal, onder toezicht van een andere leerkracht.

Vierde Time-out

- Bij verdere herhaling van de overtredingen, in korte tijd (max 3 maanden), volgt een time-out voor maximaal een hele dag.
- De leerling blijft gedurende de dag in een andere groep, waar het reguliere schoolwerk wordt gemaakt.

Communicatie met Ouders en Leerkracht

- Na de eerste time-out volgt een gesprek tussen leerkracht en leerling, en de leerkracht meldt de time-out telefonisch of in een gesprek aan de ouders.
- Na elke volgende time-out volgt een gesprek tussen de leerkracht, de ouders, en de leerling.
- Het incident wordt besproken en er worden afspraken gemaakt om herhaling te voorkomen.

Herhaling van Overtredingen

- Bij aanhoudende regelovertredingen (na een vierde overtreding binnen 3 maanden) volgt een oudergesprek met zowel de leerkracht als de directie.
- Gezamenlijk wordt gekeken naar verdere stappen om het gedrag van de leerling te corrigeren. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het protocol time-out, schorsing en verwijdering (zie website Panta Rhei).

Notitie in het Leerlingvolgsysteem

- Elke time-out wordt genoteerd in het leerlingvolgsysteem.
- Hierdoor is er een overzicht van het gedragsverloop en kunnen passende interventies worden ingezet.

TIME-OUT IN DE ONDERBOUW

In de onderbouw van onze school (groep 1/2) hanteren we een gematigdere aanpak bij regelovertredend gedrag. Bij een overtreding van een regel binnen de school krijgt de leerling een korte time-out van maximaal een kwartier in een andere klas, waarbij eventueel wat schoolwerk wordt aangeboden. Tijdens het buitenspelen volgt bij een overtreding een korte pauze waarin de leerling even niet mag meespelen en aan de kant moet wachten.

Als regelovertredingen regelmatig voorkomen, wordt dit met de ouders besproken en kan indien nodig ook de intern begeleider worden betrokken. Ons doel is om in samenwerking met ouders het gedrag van de leerling positief te sturen en een veilige en respectvolle leeromgeving te waarborgen.

PROTOCOL TIME-OUT, SCHORSING EN VERWIJDERING

